

Lliurament del Premi ICIP Construcció de Pau 2024 a Vicenç Fisas

Glossa del guardonat a càrrec de Cristina Gallach

President del Parlament, president de l'ICIP, consellers, director i equip de l'ICIP, autoritats. Molt estimat Vicenç, és un plaer acompanyar-te avui.

I molt bona tarda també a totes les persones aplegades aquí al Parlament, en un acte que expressa no només l'estimació i admiració pel guardonat d'enguany amb el premi ICIP Construcció de Pau 2024, Vicenç Fisas, sinó que representa una reivindicació per la pau, en un moment que la trobem a faltar més que mai. I que els esdeveniments quotidians ens ho recorden constantment.

Vicenç, enhorabona per aquest merescut reconeixement que et fa avui l'ICIP. T'ho mereixes molt. No se m'acut ningú que es mereixi més aquest premi.

"Ara, si us plau, tanquin els ulls amb mi. I imaginin el món com hauria de ser. Un món de pau, confiança i d'empatia, un món construït amb el millor de tots nosaltres".

Aquesta cita és de Maria Ressa, l'extraordinària periodista filipina, guardonada amb el Premi Nobel de la Pau el 2021.

Vicenç, quantes vegades has tancat els ulls i has imaginat com seria un món de pau, confiança i empatia?

Segur que milers de vegades, oi?

Amics i amigues, a més de pensar i imaginar-se un món en pau, avui ens apleguem aquí perquè al Vicenç li reconeixem molt més que els seus somnis.

Li reconeixem un esforç constant i permanent, una activitat incansable i una inquietud intel·lectual que l'han portat a dedicar la seva vida a fer realitat aquest món de pau, de confiança i empatia del que ens parla la Maria Ressa.

D'una banda, com a destacadíssim i prolífic acadèmic, a través dels nombrosíssims treballs d'investigació sobre l'anàlisi de tot tipus de conflictes i com contrarestar la tan estesa cultura de la violència, del militarisme, de la confrontació.

També com a educador, mostrant el camí i obrint els ulls i la consciència a les noves generacions.

I sobre el terreny, contribuint a entendre als actors de conflictes realment complexos, i involucrant-s'hi personalment per ajudar a la seva resolució.

Aquesta vessant d'activista, d'educador i d'acadèmic es recolza en un compromís personal molt sòlid, des de sempre, a Catalunya, pels drets humans, els drets de les persones.

Va començar, molt, molt jove, als anys 70, donant suport als primers objectors de consciència al nostre país. Eren els temps difícils de finals de la dictadura i l'inici de la

transició democràtica. De seguida va ser un membre actiu del Casal de la Pau, de la campanya internacional contra el comerç d'armes o del moviment antinuclear a Catalunya.

Ja es destacava per portar aquí, per donar ressò a Catalunya, i per implicar-se directament en les grans mobilitzacions que en aquests àmbits tenien lloc en les principals capitals d'Occident.

Aquesta ambició de compaginar la investigació acadèmica amb la mobilització social l'havia portat a crear, el 1974, el Centre d' Anàlisi de Conflictes, on s'hi aplegava informació, documentació i anàlisi del moviment pacifista internacional, en plena expansió, atesa la gran tensió internacional de finals de la Guerra Freda.

Més tard, en Vicenç va liderar la posada en marxa i la coordinació del Programa sobre la Pau i els Conflictes del CIDOB i va tenir un paper destacat com a fundador i president de l'Asociación Española de Investigación por la Paz (AIPAZ).

És imprescindible destacar el treball que va fer al Centre UNESCO de Catalunya i a la Càtedra UNESCO sobre la Pau i els Drets Humans, amb especial dedicació a la prevenció de conflictes, que s' imparteix a la Universitat Autònoma de Barcelona.

Aquest no parar vocacional, de compromís, d'activisme i d'investigació acadèmica el porta, el 1999, a la creació de l'Escola de Cultura de PAU de la UAB, que va dirigir quasi 20 anys. I on va consolidar totes les línies de treball que havia emprès i a les quals en va incorporar altres de noves, com ara la mediació en conflictes.

Senyores i senyors, amigues i amics,

L'activitat descrita son només uns titulars esquemàtics sobre les vivències i experiències protagonitzades pel Vicenç Fisas, de les que en sobresurten tres característiques definitòries:

El Vicenç és un pioner. Quan la societat civil es començava a organitzar en defensa de la pau i la desmilitarització, va ser dels primers en sumar-s'hi. Quan la societat civil i l'acadèmia es van començar a involucrar en la mediació de conflictes, ell s'hi va posar amb tot el seu coneixement, experiència i determinació.

Va ser l'època que vaig tenir l'ocasió de seguir-lo mes d'a prop. Va saber guanyar-se la confiança dels equips del Ministeri d'Exteriors d' Espanya i de Noruega, entre d'altres. Però, sobretot, de les diverses parts implicades en els entorns on va treballar, ja fos Amèrica Llatina, o a la llunyana Àsia.

Països com ara Colòmbia i les Filipines, regions com ara el Kurdistan turc, zones en procés d'independència com ara el Sàhara, son alguns dels nombrosos territoris on s'hi troba la seva empremta, generosa, valenta, agosarada.

També discreta i sensible.

Ah! No podem passar per alt el seu compromís i els seus esforços en favor de la pau al País Basc, per derrotar el terrorisme d'ETA.

A diversos països d'Occident, grups d'experts vinculats a universitats o a centres de pensament, feien un servei de gran vàlua, al costat dels equips dels ministeris respectius i de la Unió Europea.

I a Espanya, en Vicenç Fisas va ser un dels primers, probablement el primer, que va donar a conèixer aquest servei essencial per la pau al món i es va mostrar disposat a passar a l'acció. A aplicar-ho.

Sovint, aquests experts eren capaços de construir espais de diàleg impossibles d'assolir pels negociadors oficials. Sovint, eren capaços, per proximitat i coneixement, d'interpretar molt millor les parts en conflicte, que els equips vinguts de lluny que no despertaven la confiança imprescindible. I només sobre la confiança es construïen molt lentament els acords.

Per això, la segona gran característica que vull destacar del Vicenç, és la tenacitat, la persistència... aquesta paciència estratègica que mai ha abandonat.

Construir la pau és un procés molt sofisticat. I el temps n'és un factor determinant. No s'hi valen oportunitats, ni presses. També va de sinceritat i transparència.

L'altre gran tret que caracteritza el nostre guardonat és la generositat. La generositat del mestre que creu primordial transmetre coneixements i valors a les noves generacions. En Vicenç ha fet escola, desenes d'estudiants i col·laboradors no el podran oblidar mai. Molts d'ells han seguit el camí professional que els va indicar. D'altres, potser, han optat per vies diferents. A tots, sens dubte, els ha marcat el seu compromís i la seva dedicació.

Amigues, amics,

El lliurament d'aquest guardó coincideix amb el Dia Internacional de la Pau, el 21 de setembre, decidit per l'Assemblea General de l'ONU el 1981. I ara fa precisament 25 anys es va acordar per la mateixa Assemblea una declaració i un programa d'acció sobre una cultura de pau.

Recordo molt bé les celebracions, discretes però sentides, que organitzàvem a la seu de les Nacions Unides a Nova York, cada any el 21 de setembre, quan jo hi treballava, ara ja fa temps. No faltaven mai delegacions de Nagasaki, una representació dels premis Nobel de la Pau, ni les actuacions del gran violoncel·lista Yo Yo Ma, ni l'ambaixadora de bona voluntat de l'ONU, la gran etòloga Jane Goodall. Una dona admirable que sempre treballa per estar en pau amb la natura.

Com ells, en Vicenç ens recorda que la pau no és només l'absència de guerra, sinó una qüestió de cultura, de cultura de pau, contraposada a la cultura de la violència.

Com diu el preàmbul de la Constitució de la UNESCO, "si les guerres neixen a la ment dels homes (i les dones), és a la ment dels homes (i les dones) on s'han d'erigir els baluards de la pau".

En Vicenç Fisas ha acceptat el repte de contrarestar la brutalitat de la guerra construint, enfortint i universalitzant la pau, com ho explica en el seu llibre *Cultura de pau i gestió de conflictes*, del 1998.

Aquesta tasca és avui més important que mai.

La inestabilitat generada pels conflictes oberts, així com el nombre e intensitat de les guerres actuals ens obliga a seguir pensant i fent la pau.

Gaza, Ucraïna, Sudan, Myanmar... son les més sagnants ara, però el nombre de conflictes arreu del món és més elevat que mai. Un total de 92 països estan actualment involucrats en conflictes mes enllà de les seves fronteres. La xifra més alta des que es comptabilitza l'Índex Global de la Pau.

Però no hem de permetre que els reptes d'avui ens facin perdre l'esperança. Al contrari, hem de fer créixer el nostre compromís i la nostra militància, com ens ha ensenyat en Vicenç Fisas a l'Escola de Cultura de Pau durant tants anys.

És segur que les nostres aportacions a la pau son més humils que el seu llegat. Però actes com el reconeixement d'avui es una mostra clara de l'aprenentatge constant que hem de fer per avançar, amb més energia que mai, cap a un món millor, cap a un món de pau.

Vicenç, moltíssimes gràcies i enhorabona.

Cristina Gallach i Figueras

Barcelona, 19 de setembre de 2024